

Grażyna Iwanowska

Jegliniec, gm. Szypliszki, woj.
suwalskie, st. 1

Informator Archeologiczny : badania 22, 99-100

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

włeczne, na podstawie analogii podobnych tego typu stanowisk. Podczas szczegółowej penetracji terenu w 1988 r. zarejestrowano w sumie 43 kurhany rozrzucone na obszarze ok. 8 ha (?). Około 20 kopców mieści się w pododdziale leśnym f. pozostałe rozrzucone są nieregularnie wzdłuż drogi leśnej w kierunku południowym na odległość ok. 500 m.

Badania wykopaliskowe skoncentrowano na kurhanie nr 1, którego wysokość wynosiła 1,35 m, a podstawa w kształcie owalu wynosiła 8,2 x 9,4 m. W nasypie ziemnym składającym się z próchnicy leśnej (0,20 m) i szarozółtego piasku pylastego (1,00 m), pod którym stwierdzono poziom humusu pierwotnego, nie zarejestrowano żadnych śladów ciałopalenia i inhumacji. Nie stwierdzono też żadnego materiału zabytkowego. Kurhan 2 i 3 przecięto rowami poprzecznymi, gdzie zaobserwowano analogiczną sytuację. Przyjmujemy chronologię okresu wczesnośredniowiecznego na podstawie analogicznych kurhanów badanych w Byszynie i Buczku, gm. Białogard, woj. Koszalińskie.

Badania nie będą kontynuowane.

Jedwabno, gm. Lubicz,
woj. toruńskie,
st. 1

Uniwersytet Mikołaja Kopernika Instytut Archeologii i Etnografii Zakład Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych w Toruniu

Badania prowadził mgr Wojciech Chudziak (autor sprawozdania) przy współudziale mgr Małgorzaty Grupy pod naukowym kierownictwem doc. dr Jerzego Olezaka. Finansował WKZ w Toruniu. Trzeci sezon badań. Osada podgrodowa (VII - XII w.; okres późnośredniowieczny).

W ramach tematu "Osadnictwo Ziemi Chełmińskiej w okresie wczesnośredniowiecznym" kontynuowano badania wykopaliskowe na osadzie podgrodowej w Jedwabnie. Głównym celem pierwszego sezonu badań miało być rozpoznanie przestrzenno-chronologiczne stanowiska badanego w poprzednich sezonach badawczych wyłącznie sondażowo. Złożono 20 wykopów o łącznej powierzchni 150 m². Odsłonięto w nich 30 obiektów osadniczych o różnicowanej funkcji gospodarczo-produkcyjnej, m. in. Jamy dziecięce, wędzarskie oraz piekarskie. Ponadto odkryto półziemiankę czworokątną z paleniskiem usytuowanym centralnie z ceramiką całkowicie obtaczaną. W odległości około 200 m. od przebiegu linii wału grodowego odkryto fosę w przekroju nieregularnie nciekowaną o mławszości 150 - 160 cm. Materiał zabytkowy pochodzący z najstarszej fazy użytkowania reprezentowany był przez ceramikę częściowo obtaczaną, ornamentowaną. Na podstawie badań wierceniowych zlokalizowano całkowicie przebieg fosy, która od strony północnej oraz wschodniej dochodziła do krawędzi terasy nadzalewowej doliny Drwęcy. Ponadto odkryto kilka szydeł kościanych oraz rogowych, przęśliki gliniane, noże żelazne, kilka półproduktów rogowych, kilka tysięcy kości zwierzęcych oraz kilka tysięcy fragmentów ceramiki. Analiza cech technologiczno-morfologicznych pozwala osadę datować od VII do XII w.

Badania będą kontynuowane.

Jegliniec, gm. Szypliszki,
woj. suwalskie,
st. 1

Państwowe Muzeum
Archeologiczne w Warszawie

Badania prowadziła mgr Grażyna Iwanowska. Finansowało PMA. Piąty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Prace wykopaliskowe, które objęły powierzchnię 28,75 m², prowadzone były w północnej części majdanu grodziska. W jej partii południowej, gdzie w trakcie poprzednich sezonów badawczych odkryto zwarty bruk kamienny (o powierzchni około 19 m²), założono niewielki wykop (o wymiarach 2,5 x 2,5 m). Uchwycono tam fragment wschodniej krawędzi wspomnianego bruku, w postaci pasa kamieni, zajmującego zachodnią i środkową część wykopu. Pomiedzy nimi wystąpiły nieliczne kawałki kości zwierzęcych oraz 21 fragmentów ręcznic lepianych naczyń.

W kolejnych dwóch wykopach, usytuowanych w przywałowej partii majdanu (na N/W od w/w konstrukcji kamienniej), kontynuowano eksplorację rozpoczętą w latach poprzednich. Pierwszy z nich (o wymiarach 2 x 5 m) znajduje się na wysokości przerwy w wale okalającym majdan, nazywanej umownie "bramą". Dowodem jej funkcjonowania jest być może obiekt odsłonięty w omawianym wykopie (przy jego ścianie zachodniej), rysujący się na planie jako półkolisty zaciemnienie, na profilu zaś jako nciekowane zagłębienie, wypełnione dużą ilością kamieni (zsyplisko z wału - z bocznych ścian "bramy"). W jego obrębie znaleziono pojedyncze kawałki kości zwierzęcych, nieliczne ułamki naczyń glinianych oraz 1 szklany paciorek, fragment żelaznego grotu strzały i 35 drobnych wyrobów brązowych (m. in. fragment krzyżyka zdobionego żółtą emalią). W sąsiedztwie omawianego obiektu (w pobliżu jego południowej

krawędzi) wystąpiło zagłębione palenisko z konstrukcją kamienną, o miąższości około 30 cm i maksymalnej średnicy 90 cm. W jego wypełnisku znaleziono bardzo dużo kości zwierzęcych (ponad 100 fragmentów) oraz pojedyncze ułamki ceramiki.

W drugim wykopie (o wymiarach 2,5 x 5 m), sąsiadującym z wyżej omówionym, eksplorowano trzy następujące po sobie kolejno warstwy: gliny ze śladami spalenizny, plasku z bardzo licznymi ułamiłkami węgla drzewnego oraz gliny ze żwirem. Być może ich charakter i układ jest wynikiem prac prowadzonych na grodzisku w okresie wczesnośredniowiecznym (w ostatniej fazie osadnictwa), mających na celu zmianę ukształtowania tej partii majdanu. Wyjaśnienie charakteru i zakresu tych przekształceń wymaga wykonania przekopu przez wał grodziska.

W omawianym wykopie materiał zabytkowy, w postaci nielicznych kawałków kości zwierzęcych oraz 62 fragmentów ręcznie lepionych naczyń, wystąpił jedynie w dwóch warstwach gliny. Chronologicznie ceramiki można określić bardzo szeroko - od okresu późnorzymskiego po wczesne średniowiecze (do XIII w.). Datowanie to odnosi się również do ułamków naczyń, znalezionych w pozostałych wykopach (niektóre z nich nawiązują do materiału znanego z obszaru Litwy - do tzw. ceramiki kreskowanej i "oblewanej"). Natomiast zabytki metalowe (2 żelazne i 69 brązowych), odkryte w obrębie dwóch, usytuowanych w sąsiedztwie wału wykopów, pochodzą z X - XIII w., analogicznie jak przedmioty znalezione w trakcie poprzednich sezonów badawczych.

Materiały (nr lnw. PMA/V/8664) i dokumentacja z badań znajdują się w PMA w Warszawie.
Badania będą kontynuowane.

Kalisz - Zawodzie, Grodzisko

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Kaliskie Stanowisko Archeologiczne

Badania prowadzili dr Tadeusz Baranowski i mgr Leszek Gajewski; opiekę naukową sprawowali prof. dr hab. Witold Hensel i prof. dr hab. Stanisław Tabaczyński; uczestniczyli geolodzy: prof. dr hab. Ewa Stupnicka (UW) i dr Franco Pianetti (Włoska Rada Badań Naukowych - Wenecja); rysowniczką Maria Krakowiak i fotograf Marek Gmur (IIKM) oraz studenci i młodzież z OHP. Finansował WKZ w Kaliszu. Pomocy udzielało Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej. Szósty sezon drugiego etapu badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Prace skoncentrowano we wschodniej części grodziska, w obrębie tak zwanej kolegiaty p.w. Św. Pawła. Odsłonięto cały rzut poziomy wkopów fundamentowych najstarszej budowli, nazwanej roboczo "kościółem A". Obiekt ten, wzniesiony z drewna i gliny składał się z prostokątnej nawy o wymiarach około 8,0 x 7,6 m i prostokątnego prezbiterium o wymiarach około 4,0 x 3,8 m. Oś podłużna leżała na linii NE - SW. Rów fundamentowy o szerokości 75 - 80 cm zachowany był do głębokości około 70 cm. W wewnętrznych ścianach wkopu stwierdzono ślady szalowania deskami. W wypełnisku wkopu fundamentowego i w jego otoczeniu występowało wiele fragmentów niezdeblonych płytek ceramicznych, pochodzących najpewniej z wystroju ścian. Liczne grudki stopionego brązu świadczą o pierwotnym istnieniu metalowych elementów konstrukcyjnych lub dekoracyjnych. W dwóch punktach fundamenty "kościółca A" przykryte są wypełniskiem rowu fundamentowego późniejszego obiektu, oznaczonego jako "kościół B".

W 1988 r. prace objęły także obiekt uznany przez odkrywców (lata 1958 - 1963) za grobowiec Mieszka Starego i Mieszka Mieszkowca. Na razie nie wyjaśniono wszystkich wątpliwości. Ważnym znaleziskiem z tego obszaru jest plakietka miedziana, dekorowana elementem przypominającym wzór na denarach krzyżowych.

Na zewnątrz ławy fundamentowej największego założenia kamiennego "kolegiaty" natrafiono na niższe (w stosunku do odkrytych w latach 1959 - 1963) poziomy cmentarzyska związane z kościołem. Odsłonięto cztery groby. Na szczególną uwagę zasługuje grób 4/88, w którym w drewnianej trumnie pochowano zmarłego - kalekę. Był to dorosły, o zniekształconych kościach kręgosłupa (garb) oraz o zdeformowanej i krótszej prawej ręce. Pochówek ten nie wyróżniał się żadnym szczegółem wyposażenia od innych spotykanych na tym cmentarzysku.

W ścianie wykopu badawczego "kolegiaty" odsłonięto nawarstwienia pozwalające na powiązanie z wynikami poprzedniego etapu badań.

Materiały znajdują się w Kaliskim Stanowisku Archeologicznym.
Prace będą kontynuowane.

**Kamieniec, gm. Zbrosławice,
woj. katowickie,
st. 2**

Uniwersytet Śląski Instytut Historii
Muzeum Śląskie Dział Archeologii
w Katowicach

Badania prowadził prof. dr hab. Jerzy Szydłowski, mgr mgr E. Foltyn,